

21.11.2019

§ 238

Helsingin kaupungin ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma 2020-2024

HEL 2019-011572 T 11 00 03

Päätös

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto päätti hyväksyä liitteenä olevan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman 2020-2024.

Sovelletut säännökset

Elintarvikelaki (23/2006, muut. 352/2011) 47 §
Eläinlääkintähuoltolaki (765/2009) 8 §
Terveysuojelulaki (763/1994, muut. 942/2016) 4 a §
Tupakkalaki (549/2016) 83 §
Helsingin kaupungin hallintosääntö 16 luku 2 §

Esittelijä

ympäristöjohtaja
Esa Nikunen

Lisätiedot

Riikka Åberg, yksikön päällikkö, puhelin: 310 32010
riikka.aberg(a)hel.fi
Toni Lyyski, tiimipäällikkö, puhelin: 310 64325
toni.lyyski(a)hel.fi

Liitteet

1 Helsingin kaupungin ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma 2020-2024

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Etelä-Suomen aluehallintovirasto/Ympäristö-
terveydenhuolto

Otteen liitteet
Muutoksenhakukielto,
valmistelu tai täytäntöönpano
Liite 1

Päätösehdotus

21.11.2019

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmavelvoitteesta on säädetty elintarvikelain 48 §:ssä, eläinlääkintähuoltolain 10 §:ssä, terveydensuojelulain 6 §:ssä ja tupakkalain 84 §:ssä.

Ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman mukaan valvontasuunnitelma toimii kunnassa valvonnan suunnittelun työvälineenä, joten siihen on tarkoituksenmukaista sisällyttää valvontaan kuuluvia ja sitä tukevia asioita, kuten valvontakohteiden lukumäärä kohdetyypeittäin, voimavarat ja niiden jakautuminen toimialoittain, koulutussuunnitelma, tarkastusten suunnittelu ja toteutus, valvonnasta perittävät maksut, näytteenottosuunnitelmat, laboratoriot ja ulkopuoliset asiantuntijat, joihin valvonta tukeutuu, valvonnan painopisteet, valvontahankkeet, häiriötilannesuunnitelma sekä viestintäsuunnitelma.

Ruokavirasto ja Sosiaali- ja terveystieteiden valvontavirasto Valvira ovat laatineet valtakunnallisen ympäristöterveydenhuollon yhteisen valvontaohjelman vuosille 2020-2024. Valtakunnallinen yhteinen ohjelma ja sen lakikohtaiset ohjelmat on otettu huomioon kunnan valvontasuunnitelmaa laadittaessa.

Ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisessa valvontaohjelmassa ohjelmakauden 2020-2024 teemaksi on valittu yhdenmukainen valvonta ja yhteistyö. Niitä voidaan edistää toteuttamalla arviointi- ja ohjauskäyntejä, viranomaisyhteistyötä, yhteistyötä toimijoiden kanssa sekä varautumisessa.

Yhdenmukainen valvonta tähtää valvonnan laadun parantamiseen. Uudellamaalla ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköiden välinen yhteistyö tiivistyi jo Sipilän hallituksen maakuntauudistuksen valmistelutyön yhteydessä. Yhteistyötä on sovittu jatkettavan yhdenmukaistamalla laadunhallintaa ja valvontasuunnitelmia. Kuudella Uudenmaan valvontayksiköllä on yhteinen sähköinen laadunhallintajärjestelmä Laatu-net. Valvontasuunnitelmakauden aikana tavoitellaan valvontasuunnitelmien yhdenmukaistamista, vertailtavuuden paranemista ja vähitellen myös yhteisiä toiminta- ja laatutavoitteita. Niiden myötä yksittäisen valvontayksikön tehokkaat sekä laadukkaat toimintatavat on helpompi tunnistaa ja ottaa käyttöön myös muissa valvontayksiköissä.

Ympäristöterveydenhuollon siirto maakuntien vastuulle ei toteutunut maakuntauudistuksen kaaduttua. Ympäristöterveydenhuollon aseman selvittäminen osana maakuntaratkaisua sisältyy myös Rinteen hallituksen ohjelmaan. Tarkempi aikataulu ja selvittämistapa eivät ole toistai-

21.11.2019

seksi tiedossa. Vastuuministeriöiden (sosiaali- ja terveysministeriö sekä maa- ja metsätalousministeriö) tavoitteena on koko maan tasolla nykyistä isommat valvontayksiköt, eli kasvattaa valvontayksiköiden kokoa nykyisestä vähintään 10 henkilötyövuodesta.

Valtakunnallinen ympäristöterveydenhuollon keskitetty toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmähanke VATI on korvannut kuntien nykyisin käyttämät ympäristöterveydenhuollon valvontatietojärjestelmät vuoden 2019 alusta lähtien. VATI tuli käyttöön erittäin keskeneräisenä ja ilman kunnollista testausta ja on järjestelmänä edelleen puutteellinen ja työläs.

Elintarvikelain muutoksen myötä ensisaapumisvalvonta on siirtymässä valtiolta kunnan vastuulle vuonna 2020. Harmaan talouden torjuntaan on tulossa uusia keinoja, kun tietojenvaihto eri viranomaisien välillä helpottuu ja elintarvikealan toimijan luotettavuus voidaan selvittää. Lakimuutos tulee toteutuessaan mahdollistamaan myös kotona toimivien elintarvikehuoneistojen tarkastuksen, mikä ei nykyisen lain mukaan ole ollut mahdollista. Vaatimukseen kirjallisesta omavalvontasuunnitelmasta on myös joltain osin tulossa helpotuksia.

Ympäristöpalveluissa on ympäristöterveydenhuoltoon vuonna 2020 käytettävissä henkilöresursseja 63 htv. Lisäksi käytössä on sihteeriresursseja 2 htv. Tarkempi resurssijakauma ja valvottavien toimintojen määrät on esitetty suunnitelmassa.

Elintarvikevalvonnassa arvioidaan olevan neljän tarkastajan vaje suhteessa Ruokaviraston valtakunnallisiin riskiperusteisiin tarkastustavoitteisiin. Ympäristöpalvelut sai vuonna 2019 uuden valvontaeläinlääkärin viran, mikä korjasi merkittävästi eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnan resursseja. Terveydensuojelu- ja tupakkavalvonnassa ei nykyisillä resursseilla päästä Valviran antamiin suosituksiin tarkastusmääristä ja –tiheyksistä. Resurssivajetta on pyritty kompensoimaan riskiperusteisen valvonnan tehostamisella, voimakkaalla priorisoinnilla sekä sähköisen asioinnin edistämällä muun muassa tarkastuslomakkeita uudistaen.

Henkilöresurssien vajeet tuodaan esille toimialan työarviota valmisteltaessa. Lisäksi valvontasuunnitelmassa on esitetty tehtävien priorisointia ja muita työn sujuvoittamiseksi tehtyjä toimenpiteitä.

Laboratoriopalvelut hankitaan Metropolilab Oy:stä. Ympäristöpalveluilla on Metropolilab Oy:n kanssa laboratoriopalveluista sopimus, joka on kilpailutettu vuonna 2019 ja voimassa 3 vuotta yhden vuoden optio-mahdollisuudella.

21.11.2019

Lisäksi suunnitelmassa on otettu huomioon valtakunnallisen ohjeistuksen mukaisesti valvontamaksut, valvontahenkilöstön koulutus, viestintä ja erityistilanteisiin varautuminen. Painopisteet sekä tarkastus- ja näyteenottosuunnitelmat on esitetty lakikohtaisissa suunnitelmissa.

Elintarvikevalvontasuunnitelma

Elintarvikevalvonnassa tavoitteena on, että riskiperusteisen valvontasuunnitelman tarkastusmäärästä toteutuu vähintään 2700 suunnitelmallista tarkastusta. Muita painopisteitä ovat Oiva-tarkastuksissa havaittujen epäkohtien korjaamisen varmistaminen, elintarvikelain muutoksen vaikutuksiin varautuminen, yhteistyön kehittäminen eri viranomaisten ja toimijoiden kanssa sekä VATI-järjestelmän sähköisten ilmoituslomakkeiden kehittämiseen osallistuminen.

Viranomaisyhteistyön osalta jatketaan kaupungin sisäistä yhteistyötä rakennusvalvonnan kanssa ja vakiinnutetaan Lupapisteen käyttö lausuntojen antamisessa, jotta uusia elintarvikehuoneistoja suunniteltaessa elintarvikelain vaatimukset huomioitaisiin mahdollisimman hyvin jo suunnitteluvaiheessa. Myös elintarvikehuoneistoille tiloja ja alueita vuokraavien tahojen (alueiden käyttö, Helsingin tukkutori) kanssa on sovittu elintarvikelainsäädännön vaatimusten huomioimisesta jo sopimusvaiheessa. Elintarvikepetoksiin liittyvää yhteistyötä poliisin ja veroviranomaisen kanssa tiivistetään elintarvikelain muutoksen myötä.

Ympäristöpalvelut järjestää elintarvikealan ketjutoimijoiden kanssa säännöllisiä tapaamisia, joissa käydään läpi valvontatuloksia ja lain-säädäntömuutosten vaikutuksia. Lisäksi elintarviketurvallisuusyksikkö kouluttaa elintarvikealan toimijoita esimerkiksi tapahtumien infotilaisuuksissa ja NewCon järjestämissä uusien yrittäjien tilaisuuksissa. Toimijoiden käyttöön on ilmaisia omavalvontasuunnitelmien malleja ja ohjeita, jotka ovat saatavissa kaupungin internet-sivuilta.

Pääkaupunkiseudun yhteisiä projekteja ovat pubien jääpalojen mikrobiologinen laatu ja päiväkotiruoan suolapitoisuus. Helsingin omia projekteja ovat akryyliamidi kahvissa sekä mausteiden mikrobiologinen laatu ja kielletyt väriaineet. Helsinki osallistuu Ruokaviraston kahteen valtakunnalliseen projektiin: patogeenisten bakteereiden esiintyminen pakatuissa lehtivihanneksissa ja suolan ja ravintoarvon valvontaprojekti.

Terveydensuojelun valvontasuunnitelma

Terveydensuojelun valvonnassa toiminta on suunnattu terveydensuojelulain 13 §:n mukaisten ilmoitusten käsittelyyn, ilmoitusvelvollisten huoneistojen valvontaan, talousveden ja uimavesien laadun valvontaan, ta-

21.11.2019

lousvettä toimittavan laitoksen, uimarantojen ja uima-allastilojen valvontaan sekä toimenpidepyyntöjen hoitamiseen. Toimenpidepyynnöt koskevat muun muassa epäilyjä asunnoissa, päiväkodeissa ja kouluissa sekä muissa oleskelutiloissa esiintyvistä terveyshaitoista.

Ohjelmakaudella otetaan huomioon ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman ja valtakunnallisen terveyden-
suojelun valvontaohjelman teemat: yhtenäinen valvonta ja yhteistyö sekä omavalvonnan tukeminen ja elinympäristöterveyden edistäminen. Yhtenäisen valvonnan teemaa edistetään käymällä vuoropuhelua valvonnan toimintatavoista valvontayksiköiden kanssa (esim. kuuden suurimman kunnan vuosittain järjestettävät tapaamiset ja Etelä-Suomen valvontayksiköiden valvonnan yhtenäistämiseen tähtäävät työpajat). Toiminnanharjoittajia ohjataan toteuttamaan omavalvontaa antamalla neuvontaa tarkastuskäynneillä ja muissa sopivissa yhteyksissä, kuten lausuntoja annettaessa. Ohjelmakaudella lisätään yhteistyötä kunnan eri toimintojen, kuten rakennusvalvonnan ja kaavoituksen kanssa.

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontasuunnitelma

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontasuunnitelmassa on kuvattu eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnan kohteet, tehtävät ja niihin liittyvät velvoitteet. Painopisteenä on eläinten hyvinvoinnin ja terveyden valvonnan tehtäväjaon uudistaminen vuonna 2019 saadun kolmannen valvontaeläinlääkärin viran myötä. Yhteistyötä muiden kuntien valvontaeläinlääkäreiden kanssa tiivistetään ja kehitetään edelleen erityisesti pitkäaikaisten ja laajojen eläinsuojelutapausten käsittelyssä. Eläinsuojeluvalvonnan suunnitelmalliset kohteet kuten lemmikkieläinkaupat ja –hoitolat sekä isot tallit riskiluokitellaan aiempaa yksityiskohtaisemmin tarkastustiheyden arvioimista varten. Riskiluokituksen perusteella kohteiden valvonta tehostuu ja osa valvonnasta pyritään toteuttamaan projektiluonteisesti tulevina vuosina. Lisäksi osallistutaan valtakunnalliseen eläintautivalmiusharjoitukseen.

Yhteistyö poliisin kanssa on tehostunut, sillä poliisi perusti eläimiin kohdistuvien rikosten tutkimusryhmän syksyllä 2018.

Tupakka- ja lääkelain mukainen valvontasuunnitelma

Ohjelmakaudella otetaan huomioon ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman ja valtakunnallisen tupakkalain valvontaohjelman teemat: omavalvonnan tukeminen ja yhteistyö ehkäisevän päihdetyön kanssa, laittoman kaupan ehkäisy ja viranomaisien välinen yhteistyö sekä tuotevalvonta ja markkinoinnin valvonta. Yhteistarkastuksia voidaan tehdä esimerkiksi elintarvikevalvonnan, alkoholi-
valvonnan, työsuojeluvalvonnan, tullin tai poliisin kanssa. Huomiota

21.11.2019

kiinnitetään viranomaisyhteistyön toimintatapojen luomiseen ja vakiinnuttamiseen sekä yhteistyön toimivuuteen.

Tupakkavalvonnassa keskitytään tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden sekä nikotiinivalmisteiden myyntipaikkojen tarkastuksiin ja myyntilupahakemusten käsittelyyn. Tarkastuksilla kiinnitetään erityistä huomiota omavalvonnan tukemiseen ja savukkeiden sekä kääretupakatuotteiden vähittäismyyntipakkausten merkintöihin. Ravintoloiden tupakointitilojen tarkastuksilla keskitytään erityisesti omavalvonnan tukemiseen. Tarkastuksia pyritään tekemään mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Yleiset tilaisuudet eivät ole painopisteenä, mutta aiempina vuosina tarkastuksilla havaittujen puutteiden takia niihin on tarkoituksenmukaista tehdä tarkastuksia myös uudella ohjelmakaudella. Myös nämä tarkastukset pyritään tekemään yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa.

Esittelijä

ympäristöjohtaja
Esa Nikunen

Lisätiedot

Riikka Åberg, yksikön päällikkö, puhelin: 310 32010
riikka.aberg(a)hel.fi
Toni Lyyski, tiimipäällikkö, puhelin: 310 64325
toni.lyyski(a)hel.fi

Liitteet

1 Helsingin kaupungin ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma 2020-2024

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Etelä-Suomen aluehallintovirasto/Ympäristö-
terveydenhuolto

Otteen liitteet
Muutoksenhakukielto,
valmistelu tai täytäntöönpano
Liite 1

Tiedoksi

Elintarviketurvallisuusyksikkö
Ympäristöterveysyksikkö